

Nr 92.

Av herr **Lindhagen**, om åtgärder för tillgodoseende av behovet för den industriella befolkningen att kunna uppodla jord och ägna sig åt jordbruk.

Det hotande dagsläget kräver obestriddigen icke blott sparsamhet utan också främjandet av den vacklande produktionen. Det må tillåtas mig att här erinra om ett par angelägenheter, som i detta avseende just nu otvivelaktigt äro av aktuell betydelse.

Den till minnenas värld numera överflyttade stora emigrationsutredningen såg uti *industriens utveckling och omhuldande* den loftesrikaste och tryggaste utsikten för en växande svensk befolkning att vinna sin tillbörliga utkomst. För min del har jag alltid känt behov att resa mig instinktivt på något sätt mot en dylik åskådning. Även i detta ämne har kriget och dess kriser väl öppnat ögonen på allt fler människor. Vi kunna konstatera, vad som ligger i sakens natur, att jordbruket är och förblir det förnämligaste yrket, den näring som ensam, då det gäller, kan skapa livets nödtröft i både mat, kläder, bostad och värme, den enda sysselsättning som är verkligt produktiv, omistlig samt mäktig av bestånd och varaktighet. Industrien är ett stjärnskott, ena dagen ett glänsande förlopp och den nästa undergången. Konjunkturer, arbetslöshet, onatur följa nyckfullt i dess spår, och nu ha farhågorna besannats.

Under sådana förhållanden synes mig produktionens problem icke blott böra inskränka sig till den oundgängliga nödhjälpen på olika sätt och varom också mycket i dessa dagar talas och förhandlas. Bakom dessa frågor resa sig *angelägenheterna att reglera förhållandet mellan landsbygden och städerna, mellan jordbruk och industri, mellan befolkningens tillväxt och landets resurser samt mellan de nationalekonomiska värdena och mänskligetsvärdena*. De lysa såsom fjälltoppar över vandringsringen, men man glömmar att taga vägledning av desamma. År 1920 avlät riksdagen en framställning till regeringen i detta syfte. Frågan *Bihang till riksdagens protokoll 1922. 3 saml. 33 häft. (Nr 92—93.)* 1

har därefter remitterats till social-tyrelsen, och vågar jag uttala den förhoppningen, att tidens prövningar åtminstone må föranleda regeringen att påskynda frågans närmare bedömande.

Industriens sammanbrott bör emellertid i all synnerhet rikta vår uppmärksamhet med förnyad styrka på *jordfrågan, den svenska jordens många sociala problem*. Visserligen invaggar jag mig, vis av erfarenheten, icke i några illusioner härom. Det bör dock vid detta tillfälle icke få saknas en erinran, att nu borde jordfrågans stora tid i statsmakternas omtanke omsider vara kommen, icke blott för en del av landet utan för hela landet.

I en avhandling från medlet av 1700-talet om uppodlingsmöjlighet i lappmarkerna yttras att »evad okunnigheten och villfarelsen må hava att förebära, så måste jordbruket såväl i lappmarken som annorstädes anses för basis till all hushållning som man vill skola äga bestånd och varaktighet». När detta saningsord med så synnerligt fog kan sägas om lappmarkerna, kan man förstå, vilken betydelse det har även för det övriga landet. En liten deputation kom nyligen hit ner från bergslagerna. Den skildrade gripande befolkningens vanskliga läge i följd av industriens misär. Den betonade, hurusom förhoppningarna nu vände sig mot jordbruket såsom den enda räddningen i nödens stora stund. Därför menade man, behövdes nu råd och hjälp även från det allmänna.

Jordfrågan vidröres obetydligt i trontalet liksom vid tidigare tillfällen. Det antydes endast, att till äventyrs kommer föreläggas riksdagen ett ytterligare förslag till ändring av ensittarlagen av den 28 juni 1918. Förslag därom har nämligen petitionsvis väckts hos regeringen i början av förra året. Sedan har jordkommissionen däröver avgivit ett huvudsakligen tillstyrkande yttrande, åtföljt av en statistisk utredning, som hitintills saknats.

Detta fall är ett gripande exempel på samvetetspolitikens åsidosättande genom intressena. Meningen var, att de egna hemmen som byggts på annans mark, skulle skyddas genom rätt till inlösen av själva tomten. Häremot har juridiken satt en obstruktiv lagstiftning, som i början undandragit så gott som alla, och för närvarande de flesta behjärtansvärda fallen sitt stöd. För varje år som går stupa säkerligen åtskilliga sådana hem på statsmaktens hjärtlöshet.

Det värdjades förra året till riksdagen att genom ett provisorium hjälpa dem. Det kunde ske med ett penndrag i författningen. Men det folk, varom här är fråga, har ingen representation ur egna led i riksdagen. De i riksdagen representerade intressena funno väl, såvitt jag förstår, att saken icke angick dem, samt nedtystade samvetets röst

och lämnade denna vädjan utan beaktande. Icke heller har saken påskyndats av vederbörande i departementet. I statsverkspropositionen saknas ock varje finansiellt underlag för denna reform. Om den kommer till, blir den således till foreträdesvis för de burgnare och som vanligt icke för de fattigare.

Det skall nu vara av intresse att erfara huruvida det krav på humanitet varmed första kammarens förhandlingar i år inleddes kommer att vinna tillämpning på detta fall, och på svenska medborgares krav att i sin nödställda belägenhet tillhandahållas sin behöriga del i svenska jorden. Bland dessa krav äro som sagt i dessa tider särskilt möjligheterna att i brist på annan utkomst få odla jorden till trädgård eller åker. Att med den formella rättens stöd tillåtas hålla en död hand över sådan jord vare sig det sker genom staten eller enskilda är icke, såvitt jag förstår, någon utövning av humanitet.

På grund av vad sålunda anförts, hemställes,

att riksdagen ville anhålla, att regeringen till främjande av befolkningens möjligheter till uppehälle måtte på de sätt, som stå till buds, stödja det genom industriens undergång på många ställen i landet framväxande behovet för den industriella befolkningen att kunna uppodla jord och ägna sig åt jordbruk.

Stockholm den 31 januari 1922.

Carl Lindhagen.

